

VORE SYGDOMME OG DERES AARSAGER

ALMINDELIG POPULÆR SYGDOMSLÆRE

AF

SEVERIN NORDENTOFT
KORPSLÆGE, DR. MED.

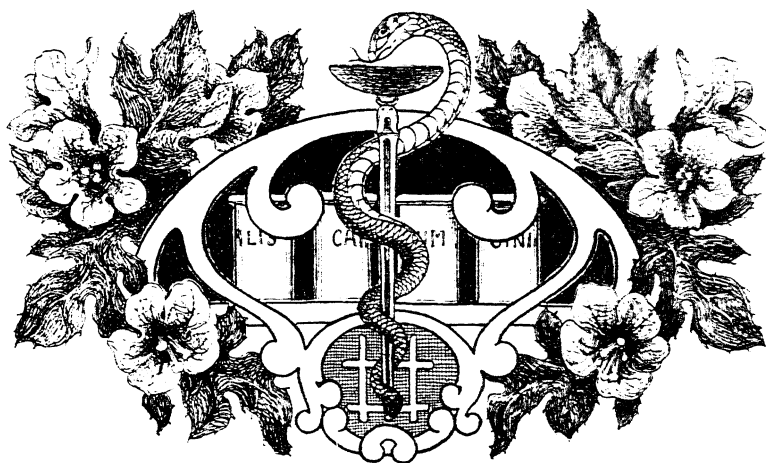
»FREM«
DET NORDISKE FORLAG

ERNST BOJESEN

1904

9010526-72

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE

INDLEDNING.

Denne Bog er med velbæraad Hu kaldt en Sygdomslære og ikke en Sundhedslære for allerede derved at antyde, at den er noget andet end de ikke faa Bøger om «Sundhedslære», som vor Litteratur rummer i Forvejen.

Ordet Sundhedslære betegner et af de mest vage og mindst afgrænsede Begreber i vort Sprog. Bøger om Sundhedslære rummer næsten altid tre eller fire Bestanddele. Næsten altid er en ikke ringe Del af Bogen populær Anatomi, 3: Fremstilling af det menneskelige Legemes Bygning, en anden Del populær Fysiologi, 3: Læren om Livsytringerne, en tredje Del populær Ætiologi og Hygiejne 3: Læren om Sygdomsaarsagerne og om Midlerne til at undgaa dem, og endelig en fjerde Del populær Therapi, 3: Læren om Behandling og Helbredelse af Sygdommene.

Det er muligt, at dette er nødvendigt i Bøger, der er beregnede paa Undervisningsbrug. Men det er sikkert, at det er til Skade for Bogens Klarhed og Sammenhæng, og jeg betragter det derfor som et stort Held for mig at kunne se fuldkommen bort fra alt, hvad der hedder Anatomi og Fysiologi, om ikke af anden Grund, saa fordi »Frem« i 1901 har bragt en fyldig og god populær Fremstilling af disse to Fag i »Menneskets Legeme«. Skulde nogen altsaa ønske nærmere Redegørelse for fysiologiske og anatomiske Spørgsmaal, der berøres i denne Bog, saa vil den kunne findes der.

Denne Bog vil da saa at sige udelukkende beskæftige sig med Ætiologien, Læren om Sygdomsaarsagerne, samt med den elementære Hygiejne, 3: den, som naturlig knytter sig til Læren om Syg-

domsaarsagerne, medens al mere speciel Hygiejne (Vandforsynings-, Belysnings-, Renovations-, Bygnings-, Beklædnings-, Epidemi-, Prostitutions-Hygiejne o. l.) vil blive forbigaaet.

Ligeledes vil der af Therapien, Læren om Behandling og Helbredelse af Sygdommene, kun paa ganske enkelte Punkter blive medtaget ganske elementære Ting, som naturlig knytte sig til det foreliggende Æmne, — bl. a. fordi den Del af Therapien, der overhovedet egner sig til populær Fremstilling, vil finde sin Plads i et senere Værk, i en »speciel Sygdomslære« eller Lægebog.

Thi dette er, som Titlen viser, en »almindelig Sygdomslære«, o: den behandler Sygdomsaarsagerne i Almindelighed, uden at tage de enkelte Sygdomme for i Rækkeorden og paapege Aarsagerne til hver enkelt; dette vil ske i den specielle Sygdomslære. — Dog vil her blive medtaget lidt af Behandlingen af saadanne almindelige Lidelser, som vanskelig finde deres Plads i en speciel, systematisk Fremstilling af Sygdommene, f. Eks. af Smerte, Blødning, lidt om Saarbehandling o. l., — med andre Ord det Omraade af Therapien, som man er vant til at se behandlet i den »almindelige Kirurgi« og ikke i den »specielle«. — —

Med Forbauselse læser man om de formørkede Begreber og de middelalderlige Forestillinger om Sygdoms Aarsag og Væsen, som skildres i Troels Lunds Bog: Sygdomsbegreber i Norden i det 16de Aarhundrede.

Med den fremskridende Naturkundskab er disse Begreber jo forlængst afløste af andre og bedre i den medicinske Verden og i visse Lag af Folket. Og hertil har maaske ikke mindst bidraget den langt større Indsigt i vore Husdyrs Sygdomme, som under Landbrugets enorme Udvikling er trængt vidt ud i vor Landbefolkning. Og dog tør det vistnok uden Overdrivelse paastaas, at store Dele af Befolkningen, ogsaa i de saakaldte højere Klasser, nærer ganske ufuldkomne og fejlagtige, mange endogsaa rent ud middelalderlige og mystiske Forestillinger i dette Kapitel, ja at man hos et ikke helt forsvindende Tal endog vil finde mange af de selsomme uendelig ynkværdige, overtroiske og meningsløse Anskuelser, som vi med Hovedrysten læse om i den nys nævnte Bog. Enhver Læge, der nogenlunde kender vor Almue i By og paa Land, vil bekræfte dette. Der er da endnu rigeligt Rum for Bestræbelser efter hos Folkets store Masse at sprede det tykke Mørke, der hviler over mange af disse Spørgsmaal.

For første Gang herhjemme gives her en for Lægfolk tilgængelig samlet og systematisk Fremstilling af Lægevidenskabens Grundprincipper, en Redegørelse for, hvad den ved og hvad den ikke ved. Betydningen heraf synes mig stor.

Lægevidenskaben har altid kunnet glæde sig ved en varm Interesse hos Lægfolk. Der har været Tider, hvor den foruden af Lægekunstens Udøvere tillige studeredes af de lærde, blot for den teoretiske Interesses Skyld; den hørte engang til de Fag, som enhver lærd

satte en Ære i at være inde i. Senere gled den over i en halvdunkel og mystisk Stilling lidt udenfor de andre Naturvidenskaber, utilgængelig for andre end Lavets indviede. Aarsagen hertil var den, at de andre Naturvidenskaber løb fra Lægevidenskaben. Længe efter deres Renæssance, efter at de havde ophørt at være halvdunkle og mystiske, vedblev Medicinen at være det; den sakkede langt agterud for dem. Menneskene udfandt Solsystemets Bygning og Formen for Planeternes Baner, før de erkendte, at Blodet cirkulerede i deres egne Aarer, og de havde opbygget alle Kemiens Grundteorier, spaltet Molekylerne og vejet Atomerne, længe før de med Baktérierne fandt den største og vigtigste af alle Sygdomsaarsager. Hvis en Lægmand i de Tider vilde søge en elementær Forstaaelse af Lægevidenskaben, saa vilde Forsøget være saare lidet opmuntrende og føre ham ind i et Chaos af indbyrdes modstridende Hypoteser og hinanden afløsende og bekæmpende Systemer. Det er først det nys svundne Aarhundrede, der har underbygget den med det fornødne Grundlag af rene naturvidenskabelige Erfaringer og atter ført den frem i samme Niveau, op i samme Atmosfære, som de andre Videnskaber. For saa vidt er det egentlig ogsaa først nu, at en saadan samlet populær Fremstilling kan gives; og endda er det maaske lidt for tidlig, saavist som et Decennium eller to endnu sikkert vilde føre den endnu et godt Stykke fremad, skabe den detaljerede Vished, hvor vi nu kun have en sikker Formodning, og skaffe Klarhed paa Punkter, hvor vi nu kun have Gætning.

Men paa den anden Side er det maaske paa Tiden, at den gives. I Aartusinder har Lægekunsten haft at kæmpe med Mistillid; til alle Tider har der været Folk, som aldeles forkastede den og erklærede den for unyttig og magtesløs, — og det utvivlsomt fordi der til alle Tider har været Charlataner og Mirakelmagere, som har udskreget og paatrængt Folk et forvrænget Billede af den. Der vil det virksomste af alle Midler utvivlsomt være at lægge Kortene paa Bordet og sige, hvad den ved, og hvad den ikke ved, hvad den kan og hvad den ikke kan. Og dette vil i Længden ogsaa være det sikreste Middel til at afvæbne disse Homøopater, Naturlæger, Kvaksalvere, kloge Koner og alle andre saadanne, som nu gennem saa mange Aarhundreder har bragt vor skønne Kunst i Miskredit. Naturligvis, — de, som fremfor en nøgtern og rationel Lægevidenskabs Dyrkere foretrækker Mirakelmagere, som erkender Sygdommens Natur af 3 afrevne Hovedhaar, eller gamle Koner, som praktiserer efter Henrik Schmidts Lægebog, de, som engang ikke kan undvære det overnaturlige og mystiske, de vil heller ikke overbevises af denne Fremstilling; thi imod Dumheden kæmper selv Guderne forgæves. Men dem skal man i det hele taget ikke skrive for.

Og den Trøst har man da, at de er færre i vort Folk end i noget andet, og at de bliver stadig færre. De andre, de fornuftiges forhaabentlig stedse voksende Flertal, tilegnes da dette Arbejde.